

שְׁהִינוּ סְגוּלָתָא, וְהוּא אַחֲרוֹן, בְּסִגּוּל. וּמִבְּלַעְדֵּי אֵין אֱלֹהִים, בְּשׁוּרָק. וְהַכֹּל בְּהַ נּוֹדַע (לְמַטָּה).

מִי שְׁנִדְבַק בְּהַ לְמַטָּה, הִיא מַעְלָה אוֹתוֹ לְמַעְלָה. וּמִי שְׁרוּצָה לְעֵלוֹת עָלֶיהָ לְהַשִּׁיג לְמַעְלָה מִמְּנָה, הִיא מִשְׁפִּילָה אוֹתוֹ לְמַטָּה מִמְּנָה וְאֵין לוֹ חֵלֶק בְּהַ. וּמִשׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב נּוֹדַע בְּהַ, לְמַד אוֹתָהּ לְבִנָּיו, וְצוּהָ שְׁלֹא יִבְקָשׁוּ לְעֵלוֹת לְדִרְגָּה לְמַעְלָה מִמְּנָה, שֶׁהִיא הַכֹּל - מַעְלָה וּמַטָּה וְאִמְצַע. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית מֵט) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם.

נְבִיא שֶׁהִיא מִפִּיר אוֹתָהּ, צוּחַ וְאָמַר לְכַעֲלֵי תוֹרָה חֻכְמִים בְּתוֹרָה וְעֲשִׂירִים בְּהַ וּשְׁמַחִים בְּחֻלְקָם. צוּחַ אֲלֵיהֶם וְאָמַר, (יְרֵמִיָּה ט) כֹּה אָמַר ה' אֵל יִתְהַלֵּל וְגו', כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמַּתְהַלֵּל הַשֶּׁפֶל וְיִדַּע אוֹתִי. דָּוִד שֶׁהִיא מִפִּיר אוֹתָהּ אָמַר, (תְּהִלִּים כו) אִם תִּחְנֶנּוּ עָלַי מִחְנֶנָּה וְגו', בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ.

וְיִרְמְיָה רָאָה אֶת אֲרֶךְ הַגְּלוּת, וְסָמְאַ"ל (כֹּא) וְהִנְחֹשׁ, וְכָל הַמְּמַנִּים שֶׁל שְׁבַעִים הָאֲמוֹת בְּרַבּוּא רִבְבוֹת שִׁיּוּרִידִים עַל יִשְׂרָאֵל, וְרָאָה אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, (וִיקְרָא כו) וְאֶף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתֶם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם וְגו'. אָמַר הַנְּבִיא, (אֵיכָה א) זֹאת אֲשִׁיב אֵל לְבִי עַל כֵּן אוֹחִיל. וְאֲשֶׁר לֹא שֵׁת לְבוֹ גַּם לְזֹאת, עָלִיו נֶאֱמַר (תְּהִלִּים צב) וְכִסִּיל לֹא יִבִּין אֶת זֹאת.

(דְּבָרִים לג) וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמֶר שָׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה. מִשׁוּם שֶׁשָּׁמַר מֵהַ שְׁצַנְהוּ אֲבִיו, זָכָה לְמַלְכוּת. וְדָוִד בְּשִׁבְלָה עָלָה לְמַלְכוּת, שֶׁטָּרַח עָלֶיהָ כָּל יָמָיו. אָמַר הַמְּנַרְהַ הַקְּדוֹשׁ, עָלֶיהָ נֶאֱמַר (שִׁמּוֹד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מִשֶּׁה וְגו'. בְּהַ הַזֶּה־רַת אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַת מִיתַתְדָּ, בְּהַ בְּרַכַּת אֶת

לְעֵילָא בְּתָגָא, דְּהֵיִינוּ סְגוּלָתָא וְאִיהוּ אַחֲרוֹן, בְּסִגּוּל. וּמִבְּלַעְדֵּי אֵין אֱלֹהִים, בְּשׁוּרָק. וְכֹלָא בְּהַ אֲשַׁתְּמוּדַע. (לְתַתָּא).

מֵאֵין דְּאֲתַדְבַק בְּהַ לְתַתָּא, אִיהִי מְסַלְקָא לִיהַ לְעֵילָא. וּמֵאֵין דְּבַעֲי לְאֲסַתְלָקָא עָלָהּ לְאֲדַבְקָא לְעֵילָא מִינָהּ, אִיהִי מִשְׁפִּילָתוֹ לְתַתָּא מִינָהּ, וְלִית לִיהַ חוּלְקָא בְּהַ. וּבְגִין דִּיעַקֵּב אֲשַׁתְּמוּדַע בְּהַ, אוּלִיף (דף קנ"ח ע"ב) לָהּ לְבִנָּיו, וּמִנִּי דְלֹא יִבְקָשׁוּן לְסַלְקָא לְדִרְגָּא לְעֵילָא מִינָהּ, דְּאִיהִי כֹלָא, עֵילָא וְתַתָּא וְאִמְצַעִיתָא. הַדָּא הוּא דְכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית מֵט) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם.

נְבִיא דְהוּהוּ אֲשַׁתְּמוּדַע בְּהַ, צוּחַ וְאָמַר לְמֵאֲרִי תוֹרָה חֻכְמִים בְּאוּרִייתָא, וְעֲתִירִין בְּהַ,

וּשְׁמַחִים בְּחֻלְקָם. צוּחַ לְגַבִּייהוּ וְאָמַר, (יְרֵמִיָּה ט) כֹּה אָמַר יי' אֵל יִתְהַלֵּל וְגו', כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמַּתְהַלֵּל הַשֶּׁפֶל וְיִדַּע אוֹתִי. דָּוִד דְּהוּהוּ יָדַע בְּהַ אָמַר, (תְּהִלִּים כו) אִם תִּחְנֶנּוּ עָלַי מִחְנֶנָּה וְגו', בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ. וְיִרְמְיָה חָזָא גְלוּתָא אֲרִיף, וְסָמְאַל (כֹּא אִתָּא) וְנִחַשׁ וְכָל מְמַנָּן דְּשַׁבְעִין אוּמִין בְּרַבּוּ רַבּוּוֹן, דְּנִחַתִּי עַל יִשְׂרָאֵל, וְחָזָא הָאֵי קָרָא דְאָמַר קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, (וִיקְרָא כו) וְאֶף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתֶם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם וְגו', אָמַר נְבִיא (אֵיכָה ג) זֹאת אֲשִׁיב אֵל לְבִי עַל כֵּן אוֹחִיל. וְאֲשֶׁר לֹא שֵׁת לְבוֹ גַּם לְזֹאת, עָלִיהָ אֲתַמַּר (תְּהִלִּים צב) וְכִסִּיל לֹא יִבִּין אֶת זֹאת. (דְּבָרִים לג) וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמֶר שָׁמַע יי' קוֹל יְהוּדָה, בְּגִין דְּנָטִיר מֵאֵי דְמִנִּי לִיהַ אֲבִיו זָכָה לְמַלְכוּ. וְדָוִד בְּגִינָה אֲסַתְלַק לְמַלְכוּ, דְּטָרַח כָּל יוֹמוֹי עָלָהּ.

אָמַר בּוּצִינָא קְדִישָׁא, עָלָהּ אֲתַמַּר, (דְּבָרִים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מִשֶּׁה וְגו'. בְּהַ אֲזַהֲרַת

לְיִשְׂרָאֵל, בְּשַׁעַת מִיתַתְדָּ. בְּהַ בְּרַכַּת לְיִשְׂרָאֵל, בְּכָל שַׁבָּט וְשַׁבָּט. הַדָּא הוּא

ישראל בכל שכט ושכט. זהו שכתוב (שם לג) וזאת הברכה אשר ברוך משה וגו'. ומשום כך פרושה החברים בעלי המשנה, שכתוב (במדבר יט) זאת התורה אדם כי ימות באהל, ואמרו עליה, מה זה פי ימות? אלא אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ואין מיתה אלא עני, שעני חשוב כמת.

שהוא קרבן עולה ויורד. מצד של עשיר עולה ודאי, שמתעלה עליו. שכל העשירים, כל טוב שהם עושים, כלם (רמב) לזכותם לעולם הבא, ושם היא פתח על ראשם. הבינוני שעובד כדי לזכות בשני עולמות, הוא מחצית השקל עמו בעולם הבא, כמו המצב שגחלקת, חצייה תחת המפה לאפיקומן אחר הסעודה, וחצייה למצוה קדם סעודה. ומצד זה נאמר באסתר, (אסתר ה) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש.

אבר מי שהוא עני, שממית את עצמו בשבילה, כמו שאתה הרועה הנאמן, היא קרבן עולה ויורד תחתיך, ולמה? פי מי שמשפיל את עצמו בשביל שכינתו, הקדוש ברוך הוא יורד עליו. וזהו שאמר דוד, (תהלים קלח) פי רם ה' ושפל יראה. והנביא אמר, (ישעיה נג) פי כה אמר רם ונשא שכן עד וקדוש שמו וגו', ואת דכא ושפל רוח. שאף על גב שאני מרום וקדוש אשכון, בשביל אותו שנעשה דכא ושפל רוח בעבור שכינתי להעלותה משפלותה עטרה לראשו, אני ארד לדור עמו. ואחר שבעל השכינה יורד על האדם, היא יורדת מעל ראשו, ונוחנת המקום של הראש לבעלה ויורדת לרגלי המלך. וסוד הדבר - (ישעיה סו)

דכתיב, (דברים לג) וזאת הברכה אשר ברוך משה וגו', ובגין דא אוקמוה חברייהא מארי מתניתין, דכתיב, (במדבר יט) זאת התורה אדם כי ימות באהל, ואמרו עליה מאי כי ימות באהל, אלא אין התורה מתקיימת, אלא במי שממית עצמו עליה, ולית מיתה אלא עוני, דעני חשוב כמת.

דאיהו קרבן עולה ויורד. מסטרא דעשיר עולה ודאי, דאסתלק עליה. דכל עתירין, כל טיבו דעבדין, פלהון (כ"א רובא דלהו) לזכאה להון לעלמא דאתי, ותמן איהי תגא על רישיהו. בינוני, דפלא למזכי בתרין עלמין, איהו מחצית השקל עמיה בעלמא דאתי, כגון מצה דאתפליג, חצייה תחת המפה לאפיקומן בתר סעודה. וחצייה למצוה קדם סעודה. ומסטרא דא נאמר באסתר, (אסתר ה) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש.

אבר מאן דאיהו עני, דממית גרמיה בגינה, כגוונא דילך רעיא מהימנא, איהו קרבן יורד תחותך, ואמאי. בגין דמאן דאשפיל גרמיה בגין שכינתיה, דקודשא בריך הוא איהו נחית עליה, והאי הוא דאמר דוד, (תהלים קלח) פי רם יי' ושפל יראה. והנביא אמר, (ישעיה נג) פי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו וגו' ואת דכא ושפל רוח. דאף על גב דאנא מרום וקדוש אשפון, בגין ההוא דאתעביד דכא ושפל רוח בגין שכינתי, לסלקא לה משפלותא דילה עטרא לרישיה, אנא נחית לדיירא עמיה. ובתר דבעלה דשכינתא נחית על בר נש, איהי נחיתת מעל רישיה, ויהיבת אתרא דרישא לבעלה, ונחיתת לרגלוי דמלכא. ורזא דמלה,